

รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู: กรณีศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษา แห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา

Professional Learning Community Model: A Case Study of a College in Songkhla

สุวาลี จิตนวล,* และธีร หฤทัยธานสันต์**

Suwalee Jitnuan and Theera Haruthaithanasan

Received: April 4, 2024 Revised: June 14, 2024 Accepted: June 20, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพจริงและปัญหาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู และ 2. สร้างตรวจสอบและยืนยันรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของกรณีศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1. สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพจริงและปัญหา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากวิธีการเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จำนวน 6 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ 2. สร้างตรวจสอบและยืนยันรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการ และตัวแทนสถานประกอบการ ใช้แบบบันทึกสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินเพื่อตรวจสอบยืนยันรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู กรณีศึกษสถานอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 1. วัฒนธรรมความร่วมมือประกอบด้วยความสัมพันธ์ของครู ศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า ความร่วมมือทางวิชาชีพของศิษย์เก่า บรรยายภาพที่เป็นมิตรภาพ และระบบโชตสที่เหมาะสม 2. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยการเรียนการสอนแบบโครงการ ในสถานที่จริง ฐานสมรรถนะวิชาชีพ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ริเริ่มโดยผู้เรียน 3. การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย การประเมินเพื่อพัฒนาด้วยวิธีที่หลากหลาย การนำผลการประเมินตามสภาพจริงมาพิจารณาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และการทำสารสนเทศผู้เรียนรายคน 4. การศึกษาค้นคว้าความรู้ร่วมกันของครูประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูแบบชุมชนนักปฏิบัติ การพัฒนาตนเองของครู การสังเกตชั้นเรียน การสัมมนาสะท้อนชั้นเรียน และการสอนร่วม และ 5. การดำเนินการที่มุ่งมั่นและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องของครูประกอบด้วย การสร้างความมุ่งมั่นภายในและภายนอกของครู

คำสำคัญ: กรณีศึกษา, ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู, ชุมชนนักปฏิบัติ, รูปแบบ, สถานศึกษาอาชีวศึกษา

* นักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

** รองศาสตราจารย์สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Abstract

The aims of this research were: 1. to examine the current state and issues of a Professional Learning Community (PLC), and 2. to develop and validate a PLC model through a case study of a vocational education institution in Songkhla Province. The study employed a qualitative research methodology conducted in two phases: 1. In-depth interviews were used to gather information on real conditions and problems, involving eight key informants selected through purposive sampling, including administrators, teachers, students, and stakeholders. Data were collected using a semi-structured interview protocol with six questions and analyzed through thematic analysis. 2. The PLC model was then validated using expert connoisseurship. The key informants for this phase were 11 experts, including administrators, scholars, and business representatives. Data were collected using expert seminar recordings and assessment forms to verify and confirm the PLC model.

The research findings indicated that the PLC model consists of five key elements: 1. A culture of collaboration, which includes strong relationships among current students, alumni, and teachers, professional collaboration among alumni, a friendly atmosphere, and an appropriate SOTUS system; 2. A focus on student-centered learning, incorporating project-based learning, real-world application, competency-based teaching, and student-initiated extracurricular activities; 3. Formative assessment, which involves various evaluation methods aimed at student development, utilizing results from authentic assessments to refine teaching practices, and compiling individualized learner profiles; 4. Collective inquiry, characterized by the exchange of knowledge among teachers in a community of practice, classroom observation, class reflection, and co-teaching; and 5. A commitment to continuous improvement, which emphasizes fostering both internal and external teacher commitment.

Keywords: Case Study, Professional Learning Community, Community of Practice, Model, Vocational Education Institute

บทนำ

ปัจจุบันครูอาชีวศึกษาต้องเผชิญกับสถานะของการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนให้ทันกับสมรรถนะวิชาชีพที่ปรับเปลี่ยนตามความต้องการของตลาดวิชาชีพอยู่เสมอ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูจึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาครู (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562, หน้า 1) ส่งผลให้สถานศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความตื่นตัวต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของครู อีกทั้งเป็นแนวคิดที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อการพัฒนาครูในปี 2559 พบว่า ได้มีการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของสถานศึกษาอาชีวศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 (วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่, 2563, หน้า 31)

สาเหตุที่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูได้นำมาดำเนินการเพื่อพัฒนาครู เนื่องจากชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเป็นแนวคิดที่สนับสนุนให้ครูได้รวมกลุ่มเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จากกันและกันคือ ในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบจัดการเรียนการสอน (Kruse, & Louis, 1993; Toole, & Louis, 2002; Dufour, 2007; Rentfro, 2007; Vescio, Ross, & Adam, 2008) โดยที่ครูไม่ต้องเสียเวลาไปบรณนอกสถานที่อันเป็นการเบียดเบียนเวลาสอนปกติ แต่ครูสามารถพัฒนาตนเองไปพร้อมกับการปฏิบัติหน้าที่สอน ซึ่งเป็นงานประจำของตนเองได้เลย (Kruse, & Louis, 1993, p.12) อย่างไรก็ตามการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาครูเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา และประการสำคัญจะต้องอาศัยความอดทนของผู้ปฏิบัติ (Dufour, 2007, p.7) อีกทั้งแนวคิดและการปฏิบัติของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูถือกำเนิดมาจากโลกตะวันตกที่มีความแตกต่างจากบริบทสังคมของชาวตะวันออกอย่างชัดเจน การนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูมาดำเนินการในบริบทที่ต่างกันจึงไม่ใช่เรื่องง่าย เปรียบเสมือนการนำต้นไม้จากเมืองหนาวก็คือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูมาปลูกในดินและสภาพอากาศของเมืองร้อนชื้น คือ บริบทของความเป็นไทย ต้นไม้เมืองหนาวย่อมเติบโตได้ยากหรืออาจตายได้ในที่สุดหากปราศจากการปรับตัวหรือการปรับสภาพแวดล้อม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเก็บรวบรวมข้อค้นพบสำคัญจากข้อมูลสภาพจริงและข้อคิดเห็นของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยใช้กรณีศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลามาศึกษาร่วมกับรูปแบบในอุดมคติทางทฤษฎีจากการสังเคราะห์และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปเป็นความต้องการจำเป็น จากนั้นนำข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบยืนยันรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู อันจะสามารถนำข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาคุณภาพครูและผู้เรียนในสถานศึกษา และเพื่อนำไปเป็นต้นแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูให้แก่สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพจริงและปัญหาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของกรณีศึกษา
2. เพื่อสร้าง ตรวจสอบ และยืนยันรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของกรณีศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสภาพจริงและปัญหาเพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่เหมาะสมกับบริบทของกรณีศึกษา โดยมีกรณีศึกษาเป็นแผนกวิชาในสถานศึกษาขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้เป็นศูนย์บริหารเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (CVM) ศูนย์ความเป็นเลิศอาชีวศึกษา (Excellent Centre) และมีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสำเร็จการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของแผนกวิชา อีกทั้งมีหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เข้าศึกษาดูงาน โดยในแผนกวิชามีครูจำนวน 8 คน นักศึกษา จำนวน 107 คน และมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม ตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) (Law, & et al., 1998, p.7) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ตัวแทนสถานประกอบการ และ 2) ขั้นตอนสร้างตรวจสอบและยืนยันรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยใช้การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงภายในและภายนอกสถานศึกษา ผู้บริหารระดับกลางภายในสถานศึกษา นักวิชาการภายในและภายนอกสถานศึกษา และตัวแทนสถานประกอบการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มีรายละเอียดของเครื่องมือวิจัยตามการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 มีผู้วิจัยที่เป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Protocol) สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และใช้แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกต อีกทั้งใช้เทปบันทึกเสียงช่วยบันทึกเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ใช้แบบบันทึกสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินเพื่อตรวจสอบยืนยันรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่เป็นแบบประเมินแบบ Check List โดยผู้เชี่ยวชาญทุกท่านจะเป็นคนตรวจสอบและยืนยันรูปแบบดังกล่าวลงในแบบประเมิน อีกทั้งใช้เทปบันทึกเสียงช่วยบันทึกเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประกอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอนตามการดำเนินการวิจัย ได้แก่ 1) ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพจริง และปัญหาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู และ 2) ขั้นตอนสร้างตรวจสอบ และยืนยันรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโดยใช้การสัมมนาอิง

ผู้เชี่ยวชาญ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบยืนยัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยนำการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) (Clarke, V., & Braun, V., 2017, p.98) และ นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) อีกทั้งได้นำข้อมูลหรือผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์มาให้ผู้ให้ข้อมูลทบทวนและตรวจสอบ (Tracy, 2019, p.200)

ผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู: กรณีศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ 2 ส่วน ได้แก่ สภาพจริงและปัญหาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู และรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู กรณีศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา โดยขอเสนอรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพจริงและปัญหาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของกรณีศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา ปรากฏผลดังนี้

1.1 วัฒนธรรมความร่วมมือ มีความเด่นชัดของความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกัน ในแผนกวิชา ทั้งกลุ่มครู กลุ่มศิษย์ปัจจุบัน และกลุ่มศิษย์เก่า โดยปรากฏให้เห็นถึงความร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงาน การช่วยเหลือเกื้อกูล การดูแลกันและกัน การมีกิจกรรมร่วมกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การรับประทานอาหารร่วมกัน การให้เกียรติเคารพ ความสามัคคีที่มาจากระบบ SOTUS ที่เหมาะสม ดังที่ครู 1 กล่าวว่า “เราเป็นครอบครัวอบอุ่น ช่วยเหลือกัน เทียบด้วยกัน ทำงานด้วยกัน เที่ยงคืน ตี 1 ตี 2 ก็ยังช่วยกัน สนุกด้วยกัน เหนื่อยด้วยกัน” และ “มีแผนกไหนที่ศิษย์เก่ากลับมาหาบ่อย ตั้งกองทุนช่วยเหลือครู-แผนก ศิษย์เก่าเข้ามาให้ความรู้รุ่นน้อง ห่วงใยครู ห่วงใยแผนก ห่วงใยรุ่นน้อง” ทั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำระบบ SOTUS มาบรรจุในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เนื่องจากเป็นรากฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมความร่วมมือภายในแผนกวิชา ของทุกกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็ง

1.2 การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนแนะนำ นอกจากนี้แผนกวิชา ยังให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เช่น การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ ความเป็นพลเมือง และความคิดสร้างสรรค์ โดยพบการสอนแบบโครงการในสถานที่จริง และฐานสมรรถนะ รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ริเริ่มโดยผู้เรียนที่เป็นความโดดเด่นของกรณีศึกษาเนื่องจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะดำเนินการโดยผู้เรียน อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างชัดเจนที่จะส่งผลให้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังที่ครู 2 กล่าวว่า “แผนกเราจะมีกิจกรรมของนักศึกษา ฝึกให้เขาเขียนโครงการ แบ่งหน้าที่ทำกันเอง เพราะเป็นโครงการของคุณ ทำกันไปเลย เรามอบหมายงานไปให้ไปจัดการกันเอง ต้องคิด ต้องฝึก ต้องแก้ปัญหาการทำงานกันให้ได้”

1.3 การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนที่คำนึงถึงการช่วยเหลือให้โอกาส และให้ความยุติธรรมตามความแตกต่างของผู้เรียนรายคน ดังนั้นจึงมีการนำการประเมินหลายวิธีมาใช้

ในการจัดการเรียนการสอนเป็นระยะนอกเหนือจากการสอบปลายภาค เนื่องจากครูในแผนกวิชาฯ ตระหนักถึงผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ต้องสามารถปฏิบัติงานได้ และต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการมากกว่าความรู้ และทฤษฎี ทั้งนี้พบการประเมิน ได้แก่ การสังเกต การสาธิต การตอบคำถาม การทำแฟ้มสะสมงาน การทำใบงาน และการปฏิบัติของผู้เรียนรายคน เป็นต้น และเป็นที่น่าสนใจว่าการทำความรู้จักผู้เรียนรายคนเป็นจุดเด่นที่สะท้อนให้เห็นถึงความเอาใจใส่ และการดูแลผู้เรียนรายคนเพื่อการพัฒนาได้ดีกว่าการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวม เนื่องจากการรู้จักผู้เรียนรายคนจะสามารถนำไปสู่การแก้ไขหรือการพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด ดังที่ครู 1 กล่าวว่า “จะเห็นเลยว่าเด็กเรามีนิสัยยังงั้น อันนี้จะบันทึกไว้เพื่อหาวิธีจัดการว่าจะทำยังไงต่อ พัฒนาต่ออย่างไร คนที่เก่งครูก็จัดการแบบหนึ่ง คนที่อ่อนครูก็จัดการอีกแบบหนึ่งจะไม่เหมือนกัน เพราะเขาต่างกัน” ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการรู้จักผู้เรียนรายคนบรรจุเข้าในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู นอกเหนือจากการพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนรายคนอย่างแท้จริง

1.4 การศึกษาค้นคว้าความรู้ร่วมกันของครู เป็นการดำเนินการตามคู่มือที่ได้รับมาจากสถานศึกษาที่ประกอบด้วยกิจกรรมการเปิดและการสะท้อนชั้นเรียน แต่ผู้วิจัยไม่พบการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวจากกรณีศึกษาเนื่องจากครูมีความสับสน กังวล และไม่เข้าใจการปฏิบัติต่าง ๆ ที่กำหนดมา อย่างไรก็ตามพบว่าครูมีโอกาสได้พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการและวิชาชีพกับเพื่อนร่วมงานในแผนกวิชาฯ และนอกแผนกวิชาฯ กับเพื่อนร่วมงานในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา อยู่เป็นระยะทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประการสำคัญพบว่าการสอนร่วมในบางรายวิชาและบางหน่วย ที่นอกเหนือไปจากกิจกรรมของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่สถานศึกษากำหนด และพบว่า การสอนร่วมที่ได้ดำเนินการไปมีส่วนช่วยในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูได้เป็นอย่างดี ดังที่ครู 3 กล่าวว่า “ผมเป็นครูช่าง พอมีครูภาษาไปสอนด้วยกัน แบบวิชาวัดคุม มันก็ดีนะ เราก็ได้เคลียร์ไปด้วย บางทีเตรียมไปแล้ว แต่เด็กถามด้านการใช้ภาษา ผมก็ตอบไม่ได้ ทีนี้พอมีครูภาษาเข้าไปสอนด้วยก็จะมีคนช่วยตอบ เหมือนครูภาษาเหมือนกันก็จะพบปัญหาเวลาสอนที่เด็กถามทางวิชาชีพ ครูก็ตอบไม่ได้ คือครูภาษารู้ภาษา แต่ไม่รู้เนื้อหาทางวิชาชีพที่จะเอาไปเป็นเนื้อหาสู่การใช้ภาษา ก็ต้องมีครูช่างไปช่วยอธิบาย” ดังนั้นในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูจึงต้องประกอบไปด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูแบบชุมชนนักปฏิบัติเพื่อให้มีการนำข้อมูลความรู้ที่ได้จากกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ประการสำคัญต้องนำการสังเกตชั้นเรียน การสัมมนาสะท้อนชั้นเรียนที่ดำเนินการตามขั้นตอนของการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และการสอนร่วมอย่างเต็มรูปแบบมาดำเนินการ

1.5 การดำเนินการที่มุ่งมั่นเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง พบว่า แผนกวิชาฯ ให้การสนับสนุนสื่อการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งมีการเสริมขวัญกำลังใจให้แก่ครูอันเป็นแนวปฏิบัติที่ดำเนินการมายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง โดยแผนกวิชาฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ครูได้รับความสะดวกสบายใจในการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนจนนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ดังที่หัวหน้าแผนกกล่าวว่า “เราซื้อให้ทุกอย่างเครื่องพริเตอร์ โน้ตบุ๊ก ไอแพด หรืออยากได้อะไรให้เสนอมา เราจะจัดให้ทุกคนมีของส่วนตัวเลย เพื่อที่ครูจะได้มีสื่อ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสะดวกสบาย” อย่างไรก็ตาม

ก็ตามผู้วิจัยไม่พบการสนับสนุนให้ครูรักความเป็นครู รักแผนกวิชา และรักความก้าวหน้าของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น จึงควรมีการนำการสร้างคามมุ่งมั่นภายในของครูเข้ามาอยู่ในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูร่วมกับการสร้างความมุ่งมั่นภายนอกของครูที่แผนกวิชา ปฏิบัติอยู่แล้ว เพื่อให้ครูมีพลังความตั้งใจ มุมานะเพื่อการเพียรพยายามพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องและเห็นความสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

2. ผลการสร้าง ตรวจสอบ และยืนยันรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู กรณีศึกษาสถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา ปรากฏผลดังนี้

ผู้วิจัยนำข้อมูลสภาพจริงและปัญหาที่ได้จากการสัมภาษณ์มาพิจารณาร่วมกับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อที่จะสร้างรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู สามารถนำเสนอผลการพิจารณา ดังตาราง 1 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการนำเสนอรูปแบบต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันรูปแบบในวันที่ 22 สิงหาคม 2565 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้อง Smart Classroom สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 3 ผลการพิจารณาคือมีความเหมาะสมในทุกองค์ประกอบ และหัวข้อ อีกทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือหัวข้อการทำความรู้จักผู้เรียนรายคนควรปรับเป็นการทำสารสนเทศผู้เรียนรายคน และควรเขียนรายละเอียดของการดำเนินการตามกระบวนการศึกษาชั้นเรียนให้มีรายละเอียดครบถ้วนและครอบคลุม (Plan Do See) เพิ่มเติมเข้าไปในกิจกรรมการศึกษาค้นคว้าความรู้ร่วมกันของครู ทั้งนี้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู มีรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 1 การเปรียบเทียบสภาพจริงและปัญหากับกรอบแนวคิดการวิจัยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี PLC ของอาชีวศึกษา	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์			
	ปฏิบัติ สมบูรณ์	ปฏิบัติ ไม่สมบูรณ์	ไม่ปฏิบัติ	ลักษณะพิเศษ
1. วัฒนธรรมความร่วมมือ				การมีระบบ
- ความสัมพันธ์ของครู ศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า	✓			SOTUS ที่เหมาะสม
- ความร่วมมือทางวิชาชีพของศิษย์เก่า	✓			
- บรรยากาศที่เป็นมิตรภาพ	✓			
2. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				การจัดกิจกรรม
- การจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผู้เรียน	✓			เสริมหลักสูตร
เป็นอันดับแรกเสมอ				ที่ริเริ่มโดยผู้เรียน
- การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ	✓			
ในสถานที่จริง ฐานสมรรถนะวิชาชีพ				
3. การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน				การทำความรู้จัก
- ผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้วยวิธีที่หลากหลาย	✓			ผู้เรียนรายคน
- การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนจากการนำผลการประเมินตามสภาพจริงมาพิจารณา	✓			

ตาราง 1 การเปรียบเทียบสภาพจริงและปัญหาที่กรอบแนวคิดการวิจัยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (ต่อ)

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี PLC ของอาชีวศึกษา	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์			
	ปฏิบัติ สมบูรณ์	ปฏิบัติ ไม่สมบูรณ์	ไม่ปฏิบัติ	ลักษณะพิเศษ
4. การศึกษาค้นคว้าความรู้ร่วมกันของครู				
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูแบบชุมชน นักปฏิบัติ		✓		
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูแบบชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพครู		✓		
- การพัฒนาตนเองของครู		✓		
- การสอนร่วม		✓		
5. การดำเนินการที่มุ่งมั่นเพื่อพัฒนาการจัด การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องของครู				
- การสร้างความมุ่งมั่นภายในของครู			✓	
- การสร้างความมุ่งมั่นภายนอกของครู	✓			

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่า การมีระบบ SOTUS ที่เหมาะสม กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ริเริ่มโดยผู้เรียน และการทำ
 ความรู้จักผู้เรียนรายคนเป็นลักษณะพิเศษที่ค้นพบเพิ่มเติมในกรณีศึกษาอันเป็นประโยชน์ที่ช่วยสนับสนุนให้การ
 ขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในขณะที่การศึกษาค้นคว้าความรู้ร่วมกันของครู
 ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูปฏิบัติเพียงบางส่วนและในบางเวลาเท่านั้น และไม่ปรากฏความมุ่งมั่นภายในของครู
 ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

ตาราง 2 รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู	
1. วัฒนธรรมความร่วมมือ ประกอบด้วย	2. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย
- ความสัมพันธ์ของครู ศิษย์ปัจจุบันและศิษย์เก่า	- การเรียนการสอนแบบโครงการ
- ความร่วมมือทางวิชาชีพของศิษย์เก่า	- การเรียนการสอนในสถานที่จริง
- บรรยากาศที่เป็นมิตรภาพ	- การเรียนการสอนฐานสมรรถนะวิชาชีพ
- ระบบ SOTUS ที่เหมาะสม	- กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ริเริ่มโดยผู้เรียน

ตาราง 2 รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (ต่อ)

รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู	
3. การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย - ผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้วยวิธีที่หลากหลาย - การปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนจากการนำผลการประเมินตามสภาพจริงมาพิจารณา - การทำสารสนเทศผู้เรียนรายคน	4. การศึกษาค้นคว้าความรู้ร่วมกันของครู ประกอบด้วย - การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูแบบชุมชนนักปฏิบัติ - การพัฒนาตนเองของครู - การสังเกตชั้นเรียน - การสัมมนาสะท้อนชั้นเรียน - การสอนร่วม
5. การดำเนินการที่มุ่งมั่นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องของครู ประกอบด้วย - การสร้างความมุ่งมั่นภายในของครู เช่น การนำครูไปศึกษาดูงาน กระบวนการสรรหาครู การเชิดชูเกียรติครู และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและจริงจังของผู้บริหาร - การสร้างความมุ่งมั่นภายนอกของครู เช่น การให้ขวัญกำลังใจ ชมเชย การสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ	

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่ 1 ของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูคือวัฒนธรรมความร่วมมือเป็นไปอย่างแน่นแฟ้นและประสบผลสำเร็จในทุกกิจกรรมของแผนกวิชาฯ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านของกลุ่มบุคคลทุกคนในแผนกวิชาฯ นับตั้งแต่ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และศิษย์เก่าที่เป็นผู้ประกอบการจากภายนอก สอดคล้องกับแนวคิดของ Holton III, & Trott (1996) และ Werner (1998) ที่กล่าวไว้ว่าความสำเร็จของการพัฒนาวิชาชีพครูอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องภายในและภายนอกองค์กร สถานประกอบการภายนอก คู่พันธมิตร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาร่วมปรึกษาหารือในลักษณะกลุ่มย่อย นอกจากนี้ Viskovic, & Robson (2001) ได้ศึกษาเรื่องชุมชนครูและลักษณะตัวตน: ประสบการณ์และความยากลำบากในบริบทของครูอาชีวศึกษาที่มาจากผู้ประกอบการที่มีผลการวิจัยสอดคล้องกับความร่วมมือกล่าวคือ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มาจากผู้ประกอบการควรเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหลาย ๆ กลุ่มเนื่องจากครูได้รับความร่วมมือที่หลากหลายนำไปสู่ความเชื่อมโยงของการเรียนรู้ได้ดี

อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Kamdi (2015) เรื่องการเรียนรู้ของครูอาชีวศึกษาจากฐานความเป็นชุมชนจะสามารถสร้างสถานศึกษาให้เข้าใกล้โลกอาชีพที่แท้จริง โดยผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูอาชีวศึกษามีความจำเป็นต้องพัฒนาการเรียนรู้จากชุมชนภายนอกสถานศึกษาที่มาจาก 3 เสาหลัก คือ เนื้อหา ความร่วมมือ และการปฏิบัติ นอกจากนี้ Henry, & Amott (1998) ได้ศึกษาเรื่องการทำวิจัยทางอาชีวศึกษาร่วมกับคู่พันธมิตรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษาควรต้องตระหนักต่อการให้ความสำคัญกับการนำคู่พันธมิตรเข้ามามีการฝึกครูอาชีวศึกษา และ Gero (2013) ได้ศึกษาเรื่องอะไรคือสิ่งที่ขับเคลื่อนพัฒนาครูอาชีวศึกษา: ความนึกคิด

ของครูสู่การเรียนรู้เพื่อเป็นครูเชี่ยวชาญ ที่ผลการวิจัยพบว่าการสอนของครูเชี่ยวชาญแทบจะไม่มี ความบกพร่อง เนื่องจากมีเพื่อนครูให้ความร่วมมือและมีผู้เชี่ยวชาญมาเข้าร่วมเพื่อการจัดการเรียนการสอน

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากแผนกวิชา มีระบบ SOTUS ที่เหมาะสมที่ได้รับการปฏิบัติสืบทอดกันมา SOTUS จึงเป็นพื้นฐานที่สร้างความผูกพัน การเคารพ การให้เกียรติ การให้ความช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ ความเป็นระเบียบและความสามัคคี สอดคล้องกับแนวคิดของ Winichakul (2015) ได้กล่าวถึงระบบ SOTUS คือ Seniority (ความอาวุโส) Order (ระเบียบ) Tradition (ประเพณี) Unity (ความสามัคคี) และ Spirit (ความมีน้ำใจ) ที่สามารถเติบโตได้ดีในสังคมไทยเนื่องจากสังคมไทยมีพื้นฐานของการให้ความเคารพ เชื่อฟังผู้ใหญ่จากการปกครองและระบบสังคมไทยที่มีมาช้านาน

อย่างไรก็ตามแม้ว่า SOTUS เป็นสิ่งสำคัญที่สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจนเป็นวัฒนธรรมความร่วมมือ แต่ทั้งพบว่า SOTUS ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดด้านความเสมอภาคและการกล้าแสดงออกรวมถึงการแสดงความคิดเห็นของผู้ที่อาวุโสน้อยกว่า ที่ขัดแย้งกับแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ Hord (1997) กล่าวว่า การจะเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้นั้นต้องเกิดจากการที่ทุกคนต้องมีภาวะผู้นำร่วม การให้ทำงานร่วม และมีค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม อันเป็นการแสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยที่ทุกคนทุกความคิดเห็นได้รับความสำคัญอย่างเท่าเทียม และเสมอภาค ดังนั้นจึงยังคงเป็นความท้าทายที่ต้องคงระบบ SOTUS ไว้เพื่อความร่วมมือร่วมใจ และต้องค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนให้ทุกคนโดยเฉพาะศิษย์เก่า และหรือผู้อาวุโสน้อยมีความกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและสร้างสรรค์อย่างเสรีเพื่อร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

สำหรับองค์ประกอบที่ 2 การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่าได้มีการนำการจัดการเรียนการสอนแบบการปฏิบัติงานในสถานที่จริง การสอนแบบโครงการ การสอนฐานสมรรถนะ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ริเริ่มโดยผู้เรียนเข้ามามีระดับให้ผู้เรียนสามารถสร้างและปฏิบัติงานจนเกิดความสำเร็จในชิ้นงานจากการสร้างองค์ความรู้ และทักษะได้ด้วยตัวผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Kruse, & Louis (1993) และ Kamdi (2015) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่ฝังลึก ได้รับความรู้ที่เป็นระบบ อีกทั้งผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่ตรงตามความต้องการ ประการสำคัญเป็นการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอันดับแรก โดยวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียนจะต้องทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์องค์ความรู้ขึ้นมาได้ด้วยตนเอง จากการที่ครูเป็นผู้คอยกระตุ้นและแนะนำ

สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Pederson, & Lui (2003) ที่ศึกษาเรื่องความเชื่อของครูต่อปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ผลการวิจัยพบว่าการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการพัฒนาตนเองได้ดี เนื่องจากผู้เรียนสามารถทำงาน จัดการตอบสนองในคำถามต่าง ๆ รวมทั้งสามารถแยกแยะ สะสาง จัดลำดับให้ตนเองตามที่ตนต้องการจะปฏิบัติและเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Wright (2011) ที่ศึกษาเรื่องการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมพบว่า การนำการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะให้ประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะการเรียนรู้ด้านการปฏิบัติ

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นการดำเนินการที่เป็นปกติอยู่แล้ว ในหลักสูตรฯ ของแผนกวิชาฯ อีกทั้งยังมีการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ริเริ่มโดยผู้เรียนเข้ามาพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การแก้ปัญหาจาก การทำงานจริง ดังนั้นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของกรณีศึกษาจึงมีความสมบูรณ์ที่สามารถนำมาเป็น แบบอย่างได้เป็นอย่างดีสำหรับการสร้างรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

องค์ประกอบที่ 3 การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่ประกอบด้วยผู้เรียนได้รับการพัฒนาที่หลากหลาย การนำ ผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และการจัดทำสารสนเทศผู้เรียนรายคนเข้ามาดำเนินการ ในการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของตนที่ผ่านมา สอดคล้องกับ แนวคิดของ Al-Saaidh, & Al-Zyoud (2015) และ DuFour, & Reeves (2016) กล่าวถึงการประเมินเพื่อพัฒนา ผู้เรียนจะเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการดูแลจากครูมากขึ้นในทุก ๆ ด้านของการเรียนรู้ และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เป็นการประเมินผู้เรียนที่คำนึงถึงความก้าวหน้า ความสามารถและความแตกต่างของผู้เรียนรายคน ทั้งนี้การประเมินจะประกอบด้วยการประเมินตามสภาพจริงด้วยหลากหลายวิธีที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนโดยไม่จำกัดเพียง การประเมินด้วยการสอบข้อเขียนเท่านั้น รวมถึงมีการนำผลการประเมินมาใช้ประกอบการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของผู้เรียนรายคนต่อไป

สอดคล้องกับ Anastasiou, & Kyriakou (2017) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพในการจัด การศึกษาอาชีวศึกษา ที่ผลการวิจัยพบว่า การประเมินมีความสำคัญต่อการสอน และควรมีการเปลี่ยนแปลงการประเมิน จากการสอบข้อเขียนมาเป็นการประเมินแบบทางการและไม่เป็นทางการจะทำให้วิธีการสอนต่าง ๆ ได้ผลดี และ สามารถแสดงประสิทธิภาพของการสอนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยของ Aji, & Hartono (2019) ที่ศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากการใช้การประเมินเพื่อพัฒนาในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา Kristen Nusantara ที่พบว่า การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนจะให้ประโยชน์อย่างมากต่อการเชื่อมโยงไปสู่ด้านอื่น ๆ ของการจัดการเรียนการสอนเสมอ เนื่องจากผู้เรียนจะเข้าใจจนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ ทั้งนี้การประเมินจะไม่ใช้ข้อสอบและข้อเขียน แต่จะประเมิน ในขณะที่มีกระบวนการเรียนรู้จากการประยุกต์ใช้ เช่น การตอบปากเปล่า การพูดคุยกับครู และการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูและผู้เรียน

อีกทั้ง Akhyar (2009) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการประเมินสมรรถนะของนักศึกษาวิศวกรรมอุตสาหการของ สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่พบว่าความสำเร็จของสมรรถนะในนักศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลการเรียนรู้เท่านั้น แต่ต้อง ขึ้นอยู่กับระบบการประเมินเพื่อพัฒนาด้วย ทั้งนี้การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาต้องประกอบด้วยการประเมิน เชิงปริมาณและคุณภาพทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประการสำคัญความสำเร็จของผู้เรียนจะไม่จำกัดอยู่ที่ผล ของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แต่ต้องมีระบบการประเมินเพื่อพัฒนาด้วย เนื่องจากเป็นตัวสะท้อนผล การจัดการเรียนรู้ของครู และสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เกินกว่าการประเมินแบบเดิม ๆ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าครูแต่ละคนในแผนกวิชา ฯ ได้มีการนำการประเมินตามสภาพจริงมาดำเนินการ ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างเป็นปกติในรายวิชาของตนเอง จึงเป็นที่น่าสังเกตได้ว่าครูแต่ละคนต่างมีข้อมูลของ ผู้เรียนและรู้จักความสามารถ ลักษณะของผู้เรียนรายคนในรายวิชาของตนเอง ดังนั้นหากมีการนำข้อมูลดังกล่าวมา

รวบรวมและดำเนินการเข้าระบบสารสนเทศเพื่อให้สามารถสืบค้นข้อมูลของผู้เรียนรายคนจะทำให้ทุกฝ่ายทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ทราบจุดเด่น จุดด้อย ความสามารถ ความถนัด ของผู้เรียนแต่ละคนได้โดยละเอียดและครอบคลุมได้เป็นอย่างดี ประการสำคัญครูทุกคนจะสามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้เรียนเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาผู้เรียนรายคนได้ต่อไป สอดคล้องกับที่ Al-Saadeh, & Al-Zyoud (2015) ได้กล่าวว่า ครูจะสามารถช่วยเหลือแก้ปัญหาและส่งเสริมผู้เรียนรายคนได้จากข้อมูลการบันทึกของผู้เรียนรายคน

องค์ประกอบที่ 4 การศึกษาค้นคว้าความรู้ร่วมกันของครู ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูแบบ ชุมชนนักปฏิบัติ การพัฒนาตนเองของครู การสังเกตชั้นเรียน การสัมมนาสะท้อนชั้นเรียน และการสอนร่วม เข้ามาร่วมดำเนินการเพื่อให้ครูได้ร่วมกันศึกษาค้นคว้าความรู้จนเกิดการเรียนรู้ขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Kruse, & Louis (1993) และ Stoll, & et al. (2006) กล่าวว่า การศึกษาค้นคว้าความรู้ของครูประกอบด้วย การสะท้อน การสังเกต การวิเคราะห์ และการวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ครูได้นำเสนอการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ได้พูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่มครูหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของครู ต่อการจัดการเรียนการสอน และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Viskovic, & Robson (2001) ที่ศึกษาเรื่องชุมชนครูและลักษณะตัวตน: ประสบการณ์และความยากลำบากในบริบทของครูอาชีวศึกษาที่มาจากผู้ประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า ครูอาชีวศึกษาที่มาจากผู้ประกอบการอาชีพมีความต้องการที่จะพัฒนาวิชาชีพครูของตนเองเนื่องจากมองว่าความเป็นครูอาชีวศึกษาไม่ใช่เรื่องง่ายเป็นสิ่งที่ซับซ้อน ดังนั้นแนวคิดและการปฏิบัติเรื่องการร่วมกันศึกษาความรู้และเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนครูจึงมีความสำคัญต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู อีกทั้ง Kong (2018) ได้ศึกษาเรื่องชุมชนนักปฏิบัติ: หนทางสู่ความสำเร็จของการพัฒนาวิชาชีพครูอาชีวศึกษา ที่พบว่าการสร้างกิจกรรมชุมชนครูที่ประสบความสำเร็จประกอบด้วย ครูร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องงานวิจัยและเรื่องงานสอนที่ตนเองสนใจ ครูร่วมกันค้นหาประเด็น แก่ปัญหาในชั้นเรียนผ่านการแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ และการเชิญครูเชี่ยวชาญเข้ามาช่วยกระตุ้นเป็นผู้นำในกลุ่มชุมชนครูเพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ คิดแก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

อย่างไรก็ตามการสอนร่วมที่พบจากกรณีศึกษาเป็นการสอนร่วมที่ยังไม่สมบูรณ์ตามกระบวนการสอนร่วม เนื่องจากเป็นการสอนร่วมเพียงบางรายวิชา บางหน่วย และบางกลุ่มผู้เรียนเท่านั้น อีกทั้งการสอนร่วมเป็นการใช้ทรัพยากรบุคคลคือ ครูจำนวนมาก เนื่องจากในหนึ่งชั้นเรียนต้องมีครูเข้าร่วมสอนมากกว่าหนึ่งคน ทั้งที่ในทางปฏิบัติครูแต่ละคนต่างมีภาระงานที่ล้นมือ ทั้งนี้หากสามารถขับเคลื่อนให้มีการดำเนินการสอนร่วมที่สมบูรณ์ได้จะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแน่นอน เนื่องจากผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จจากการพัฒนาการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Cook, & Friend (1995), Menell (2014) และ Al-Saadeh, & Al-Zyoud (2015) ได้กล่าวว่า การสอนร่วมจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการดูแล การฝึกทักษะและสมรรถนะในขณะที่ปฏิบัติงานได้อย่างดีมากขึ้นจากการที่มีครูจำนวนมากกว่าหนึ่งคนมาช่วยกันดูแลผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เฉพาะด้านอันช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

องค์ประกอบที่ 5 การดำเนินการที่มุ่งมั่นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องของครู ประกอบด้วย การสร้างความมุ่งมั่นภายใน และการสร้างความมุ่งมั่นภายนอกที่จะทำให้ครูมีความตระหนักถึงการพัฒนาการเรียนรู้อย่าง

ตนเองจากชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูจนสามารถปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นปกติเป็นกิจวัตรประจำวัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ธนัฐ มาตขรา (2564), ภควัต เกอะประสิทธิ์, อีรพงษ์ วิริยานนท์, และวัลลภ จันทรตระกูล (2564) ที่กล่าวว่า ครูที่สามารถไปสู่การเรียนรู้ขั้นสูงคือครูที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว แต่จะคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนและการประเมินเพื่อผู้เรียน และคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน และจะเป็นครูผู้พัฒนาการสอนทุกวันอย่างจริงจังเป็นประจำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ครูมีการปฏิบัติงานเพื่อการเรียนรู้ และเพื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นปกติภายใต้จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มาจากตนเองอย่างอัตโนมัติโดยปราศจากการบังคับ เพื่อความสำเร็จในการพัฒนาการเรียนรู้ของครูให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Gero (2013) ได้ศึกษาเรื่องอะไรคือสิ่งที่ขับเคลื่อนพัฒนาครูอาชีพศึกษา: ความนึกคิดของครูสู่การเรียนรู้เพื่อเป็นครูเชี่ยวชาญ ที่ผลการวิจัยพบว่า ครูเชี่ยวชาญจะแสดงความสามารถผ่านการพัฒนานตนเองที่ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตัวจากโอกาสในการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ได้รับ ครูเชี่ยวชาญจะแสวงหาผลสะท้อนจากการสอนของตน และมีสำนึกความรับผิดชอบที่จะนำผลนั้นมาพัฒนาการจัดการสอนแต่ละวันอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำต่อเนื่อง ทำแล้วทำเล่า ปีแล้วปีเล่า จากการที่ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนา และครูมีความตระหนักถึงเรื่องการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง Anastasiou, & Kyriakou (2017) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาอาชีพศึกษา ที่ผลการวิจัยพบว่าครูควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกโดยใช้สมรรถนะเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้ครูต้องมุ่งมั่นในการเตรียมแผนการสอนที่จะนำทางการจัดการเรียนการสอนด้านวิธีการสอนที่หลากหลายและครูต้องกระทำซ้ำ ๆ เช่นนี้จนผู้เรียนยอมรับ

อย่างไรก็ตามความเป็นรูปธรรมสำหรับการสร้างความมุ่งมั่นภายในเป็นความท้าทายที่ผู้บริหารทุกระดับไม่ควรมองข้าม ที่จะต้องสนับสนุนและต้องมีแนวทางปฏิบัติ เช่น การนำครูไปศึกษาดูงาน กระบวนการสรรหาครู และการเชิดชูเกียรติครู เป็นต้น เพื่อให้ครูได้รับรู้และเห็นคุณค่าของความเป็นครูอันเป็นการยกระดับความตระหนักต่อความเป็นครูในตัวครู ประการสำคัญผู้บริหารต้องสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องและจริงจัง จนให้ดำเนินการในระยะยาวจนเกิดผลสำเร็จที่แท้จริง เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความตระหนักอย่างเห็นธรรมชาติ เห็นประโยชน์ของการดำเนินการที่ผ่านมาทั้งหมด เนื่องจากความมุ่งมั่นภายในเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติที่คงทน ถาวร เกิดการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งจากการที่ครูแต่ละคนมีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองเพื่อสร้างความภาคภูมิใจแก่ตนเองเป็นสำคัญ อีกทั้งครูจะเป็นครูที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีเป้าหมายที่ชัดเจนที่จะพัฒนานตนเองโดยปราศจากการบังคับ สั่งการหรือการมุ่งหวังสิ่งของรางวัล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ระบบ SOTUS ที่เหมาะสมจะเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อสนับสนุนวัฒนธรรมความร่วมมือ แต่ต้องตระหนักถึงข้อจำกัดของ SOTUS ที่ไม่สามารถปรากฏอยู่ได้ตลอด เนื่องจากเป็นแนวคิดที่สวนทางกับบทบาทความเป็นประชาธิปไตยของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

2. กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ริเริ่มโดยผู้เรียนจะสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการสร้างกิจนิสัยที่ดีของผู้เรียนที่นอกเหนือจากการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนที่จำกัด

3. การจัดท่าระบบสารสนเทศของผู้เรียนรายคนจะช่วยให้การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีทิศทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้นจากการใช้ข้อมูลสารสนเทศ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนรายคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การสอนร่วมจะสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าความรู้ร่วมกันของครูได้มากขึ้นจากการที่ครูมากกว่าหนึ่งคนร่วมกันจัดการเรียนการสอนชั้นเรียนเดียวกันผ่านการวางแผน สอน ประเมินและสะท้อนผลร่วมกัน

5. การสร้างความมุ่งมั่นภายในของครูคือสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดความตระหนัก ความอดทนของครูที่จะดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจึงนำไปสู่ผลสำเร็จคือการเรียนรู้ของครูอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากรณีศึกษา ดังนั้นหากมีการศึกษาสภาพจริงและปัญหาของสถานศึกษาอื่น ๆ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะทำให้เห็นสภาพจริงและปัญหาในภาพรวมที่แตกต่างและชัดเจนขึ้น

2. ควรศึกษาเรื่องการสอนร่วมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของครู

3. ควรศึกษาเรื่องการสร้างความมุ่งมั่นภายในของครูต่อการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

4. ควรมีการวิจัยและพัฒนาารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ธนัฐ มาตขรา. (2564, มกราคม - มิถุนายน). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชน
 แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24. **ครูสภาวิทยากรย์,**
2(2), 127 - 140.
- ภควัต เกอะประสิทธิ์, อีรพงษ์ วิริยานนท์, และวัลลภ จันทระกุล. (2564, มกราคม - มิถุนายน). การพัฒนา
 รูปแบบการฝึกอบรมสมรรถนะวิชาชีพช่างไฮดรอลิกส์อุตสาหกรรม. **วารสารวิชาการสถาบัน**
เทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 7(1), 29 - 43.
- วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่. (2563). รายงานผลการประเมินตนเองวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่. สืบค้น ธันวาคม 12,
 2565, จาก htc.ac.th/webroot59/?option=File.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). **หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา**
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เรื่องที่ 2 การพัฒนา
หลักสูตรฐานสมรรถนะ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- Aji, K., R., & Hartono, R. (2019, December). The Formative Assessment Backwash in English
 Instruction at Kristen Nusantara Vocational School. **English Education Journal, 9(4),**
 541 - 557.
- Akhayar, M. (2009, November). A Model of Vocational Competency Assessment of Industrial
 Engineering Students of Vocational High Schools. **Journal of Education, 1(2),** 1 – 12.
- Al-Saaideh, M., I., A., & Al-Zyoud, M., S., N., A. (2015, October). Benefits of Teaching
 Interdisciplinary Subjects Collaboratively in Jordanian Pre-vocational Education.
Educational Research and Reviews, 10(20), 2702-2712.
- Anastasiou, M., & Kyriakou, M. (2017). Exploring Effective Teaching Methods in The Vocational
 Education of Cyprus. **Vocational Training: Research and Realities, 28(2017),** 3 - 22.
- Clarke, V., & Braun, V. (2017, December). Thematic Analysis. **The Journal of Positive**
Psychology, 12(3), 297 - 298.
- Cook, L., & Friend, M. (1995, November). Co-teaching: Guidelines for Creating Effective Practices.
Focus on Exceptional Children, 28(3), 1 – 16.
- Dufour, R. (2007, September). Professional Learning Communities: A Bandwagon, an Idea Worth
 Considering, or Our Best Hope for High Levels of Learning?. **Middle School Journal,**
39(1), 4 - 8.
- Dufour, R., & Reeves, D. (2016, March). The Futility of PLC Lite. **Phi Delta Kappan, 97(6),**
 69 - 71.

- Gero, G. P. (2013). **What Drives Teachers to Improve? The Role of Teacher Mindset in Professional Learning**. Doctoral Dissertation, The Claremont Graduate University.
- Henry, J., & Arnott, A. (1998). VET Research Through Partnerships with Stakeholders. **Proceedings of The First National Conference of The Australian Vocational Education and Training Research Association, Sydney**. (pp. 99-103). Australia: University of Technology Sydney.
- Hord, S. M. (1997). **Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement**. Texas: Southwest Educational Development Laboratory.
- Holton III, E., F., & Trott Jr, J. W. (1996, May). Trends Toward a Closer Integration of Vocational Education and Human Resource Development. **Journal of Vocational and Technical Education**, 12(2), 49 - 57.
- Kamdi, W. (2015). **Community-based Learning in Vocational Education and Training: Making Schools Closer to The Real World**. Paper Presented at The 3rd UPI International Conference on Technical and Vocational Education and Training (TVET). East Java, Indonesia.
- Kong, S. (2018, June). Community of Practice: An Effective Way to ESL Teacher Professional Development in Vocational Colleges. **English Language Teaching**, 11(7), 158 - 162.
- Kruse, S., D., & Louis, K. S. (1993). **An Emerging Framework for Analyzing School-based Professional Community**. Retrieved September 1, 2020, from <https://eric.ed.gov/?id=ED358537>.
- Law, M., Stewart, D., Letts, L., Pollock, N., Bosch, J., & Westmorland, M. (1998). **Guidelines from Critical Review form Qualitative Studies**. Retrieved September 12, 2020, from <http://fhs.mcmaster.ca/rehab/ebp/pdf/qualguidelines.pdf>.
- Menell, E. (2014). **Exploration of Co-teachers' Best Practices Within a Vocational Technical School District**. Doctoral Dissertation, Rowan University.
- Pedersen, S., & Liu, M. (2003, June). Teachers' Beliefs About Issues in The Implementation of A Student-centered Learning Environment. **Educational Technology Research and Development**, 51(2), 57 - 76.
- Rentfro, E. R. (2007, Winter). Professional Learning Communities Impact Student Success. **Leadership Compass**, 5(2), 1 - 3.

- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006, July). Professional Learning Communities: A Review of The Literature. **Journal of Educational Change**, 7(4), 221 - 258.
- Toole, J.C., & Louis, K.S. (2002). The Role of Professional Learning Communities In International Education. In: **Leithwood, K., et al. Second International Handbook of Educational Leadership and Administration**. Springer International Handbooks of Education, vol 8. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-010-0375-9_10. (pp. 245 - 279).
- Tracy, S. J. (2019). **Qualitative Research Methods: Collecting Evidence, Crafting Analysis, Communicating Impact**. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Vescio, V., Ross, D., & Adams, A. (2008, January). A Review of Research on The Impact of Professional Learning Communities on Teaching Practice and Student Learning. **Teaching and Teacher Education**, 24(1), 80 - 91.
- Viskovic, A., & Robson, J. (2001, June). Community and Identity: Experiences and Dilemmas of Vocational Teachers in Post-school Contexts. **Journal of In-Service Education**, 27(2), 221 - 236.
- Werner, M. (1998). Employers' Perceptions of How Well The VET System Serves The Training Needs of Their Industry. **Proceedings of The First National Conference of The Australian Vocational Education and Training Research Association**, Sydney. (pp. 104 - 112). Australia: University of Technology Sydney.
- Wright, G. B. (2011, January). Student - Centered Learning in Higher Education. **International Journal of Teaching and Learning in Higher Education**, 23(1), 92 - 97.
- Winichakul, T. (2015, October). The Hazing Scandals in Thailand Reflect Deeper Problems in Social Relations. **ISEAS – Yusof Ishak Institute**, 2015(56), 1 - 9.

